॥ શ્રી ગણેશાય નમઃ ॥

શ્રી મનોરંજક નાટક સમાજ.

માલતી-માધવ.

નાટકનો સંક્ષિપ્ત સાર અને ગાયનો.

રચનાર,

કવિ ચિત્રકાર,

ફુલચંદ ઝવેરચંદ શાહ, (નડીઆદ.)

પ્રકાશક,

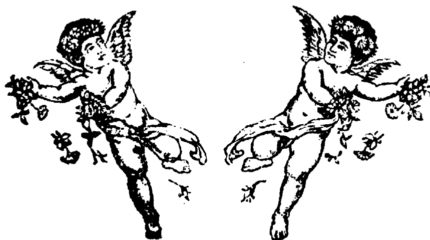
પ્યારેલાલ વિઠ્ઠલરાય મ્હેતા.

ખાડીઆ, અમદાવાદ.

માર્ગ ૧૯૭૭ ઈ. સ. ૧૯૨૧

આવૃત્તિ પહેલી પ્રત ૫૦૦૦

મૂલ્ય ત્રણ આના.

શ્રી 'ગણેશ' પ્રિન્ટીંગ પ્રેસમાં
ઈશ્વરલાલ માણેકલાલ ત્રીવેદીએ છાપ્યાં
ઠે. જુમામસીદ સામે-**અમદાવાદ.**

॥ सत्यं परं धिमही ॥

मूकं करोति वाचालं पंगुं लंघयते गिरिम् ॥
यत्कृपा तमहं वंदे परमानंद माधवम् ॥

આપણું જગવિખ્યાત મહા પ્રકરણ કવિવર भवभूति તણું
ब्रह्मनिष्ठ मणि એ ભાષાંતર કીધેલું તાદૃશ ઘણું;
અવતારી અવતાર અંક શૃંગાર પ્રેમ ઉરમાંહિ ભરે;
चित्रका તે નાટકરૂપે શિષ્ટ જનો શન્મૂખ ધરે.

માલતી-માધવ નાટકનાં પાત્રો.

માધવ—દેવરાતનો પુત્ર, માલતીનો થનાર પતિ.

મકરંદ—માધવનો મિત્ર, અને મદયન્તિકાનો થનાર પતિ.

કલહંસક—માધવનો અનુચર.

માલતી—ભૂરિવસુની પુત્રી અને માધવની થનાર પત્ની.

કામંદકી—બૌધમતની વૃદ્ધ પરિવ્રાજિકા.

લવંગિકા—માલતીની સખી.

મદયન્તિકા-માલતીની સખી મકરંદની પ્રિયા અને નંદનની બ્હેન

અવલોકિતા—
બુદ્ધરક્ષિતા— } કામંદકીની શિષ્યાઓ.

મંદારિકા—બૌદ્ધ મઠમાંની દાસી.

સૌદામિની—કામંદકીની શિષ્યા તથા માલતીને ઉગારનાર.

કપાલકુંડલા—અઘોરઘંટની શિષ્યા અને માલતીને હરી જનાર.

અઘોરઘંટ—કાપાલિક, માલતીને મારી નાંખવાનો પ્રયત્ન કરનાર.

ભૂરિવસુ—માલતિનો પિતા, પદ્મવતીના રાજાનો મંત્રી.

ભદ્રા—એની સ્ત્રી, માલતીની માતા.

નંદન—પદ્મપુરના રાજાનો નર્મસચીવ, મદયન્તિકાનો ભાઈ,
માલતિને પરણવાની ઇચ્છા રાખનાર.

રાજા—પદ્મપુરનો.

યોદ્ધા, પ્રતિહાર વગેરે.

શ્રી ગણેશાયનમઃ

માલતી-માધવ.

નાટકની પ્રવેશવાર ટુંક હકીકત.

મંગળાચરણ વસ્તુસૂચન.

અંક ૧ લો.

પ્રવેશ ૧--પદ્મપુરના પ્રધાન ભૂરિવસુની પુત્રી માલતીનું હાથણી ઉપર આરૂઢ થઇ પોતાની સહચરીઓ સાથે કામદેવના પૂજનાર્થે આગમન--ન્યાયશાસ્ત્રના અભ્યાસ માટે પદ્મપુરના આશ્રમસ્થાનમાં આવી રહેલા કુંડીનપુરના પ્રધાન દેવરાતના પુત્ર માધવનું નિત્ય નિયમ પ્રમાણે મદનોદ્યાનમાં પુષ્પ વીણવા માટે આવવું થતાં બન્નેનો ચક્ષુસમ જોઇ સખીઓ વ્યંગવિનોદ--નાયક નાયકાનું પ્રથમ દર્શન-વિયોગ પાછળ રહેલી માલતીની સખી લવંગિકા સાથે પ્રેમની નિશાની તરીકે બોરસળીના પુષ્પની માળા માલતીને પહોંચાડવી.

પ્રવેશ ૨--આશ્રમસ્થાનમાં ભજનકીર્તન--માલતીના રૂપથી ઘેલા બનેલા રાજાના નર્મસચીવ નંદનની ઘેલછા--આશ્રમની વૃદ્ધ પરિવ્રાજિકા કામંદકીની માધવ તથા માલતીના પાણિગ્રહણની ચિંતા--માલતીને પરણવાને માટે ફાંફાં મારતા વૃદ્ધ નંદનના દુષ્ટ વિચારો.

પ્રવેશ ૩—વિહારવટિકાના એકાંત ભાગમાં માલતીના વિરહથી દુઃખી થતા માધવને મકરંદનો મેળાપ–માલતીએ કાઢેલા માધવના ચિત્રનું માધવના અનુચર કલહંસકદ્વારા દર્શન–તેજ ચિત્રપાટીમાં માલતીનું ચિત્ર કાઢવાની મકરંદની સૂચના–કલહંસકને મંદારિકાનો નંદનનાં દુષ્ટ વિચારો સંબંધી વાર્તાવિનોદ.

પ્રવેશ ૪—પ્રધાનના ભુવનમાં માલતી તથા તેની સખીઓનો આનંદોત્સવ–માધવે મોકલાવેલી બકુલાવલિને વધાવી લેતાં તથા માધવના ચિત્ર સાથે પોતાનું ચિત્ર જોતાં પ્રેમઘેલી થએલી માલતીનો માનસિક વિહાર.

પ્રવેશ ૫—માલતીને પરણવા માટે તત્પર થઈ રહેલા વૃદ્ધ સચીવ નંદનનો જુવાન બનવાનો પ્રયત્ન માધવના અનુચર કલહંસકની ચતુરાઈથી કપટીનું મ્હોં કાળું થવું નંદનવરને નિરખવા આવેલી નગરનારીઓનો સંસાર ચિતાર.

પ્રવેશ ૬—ચંડિકાના ભોગ માટે કુમારીકાની શોધમાં ફરતાં કાપાલીક, અઘોરઘંટ તથા તેની શિષ્યા કપાલકુંડલાની માલતીને ફુપાડી લાવવાની યોજના–જનસમાજપર પરોપકાર કરનારી સિધીવાળી સૌદામીનીનો દુષ્ટકર્મ કરી કેવળ સ્વાર્થને માટે સિદ્ધિ પ્રાપ્ત કરનાર કપાલકુંડલા સાથે સંવાદ.

પ્રવેશ ૭—શંકરના મંદિર પાસેના કુસુમાકરોદ્યાનમાં પુષ્પ ચૂંટવા માટે આવેલી માલતીનો માધવને પુનઃ મેળાપ–વાઘની બુમ થતાં ત્રાસથી નાશાનાસ કરતી માલતીની સખીઓને ધીરજ આપતા મકરંદનું મદયન્તિકાને બચાવવું–આ તકનો લાભ લઇ અઘોરઘંટનું એકદમ આવી માલતીને ઉપાડી આકાશ માર્ગે ચાલ્યા જવું.

ટેબ્લો.

અંક ૨ જો.

પ્રવેશ ૧—માલતીના વિરહથી વ્યાકુળ થયેલા માધવનું સ્મશાનમાં ભુતપ્રેતાદિને પ્રસન્ન કરવા માટે ભટકવું—ચંડિકાના ભોગ માટે અઘોરઘંટે ઉદ્યાનમાંથી ઉપાડી આણેલી માલતીનો રૂદનાલાપ સાંભળી માધવનું તે તરફ જવું.

પ્રવેશ ૨—ચામુંડાના મંદિરમાં માલતીનો ભોગ આપવાની તૈયારી-માધવનું એકાએક આવી પહોંચવું—અઘોરઘંટને મારી માલતીનું રક્ષણ કરવું-સ્ત્રીહત્યાના ભયથી કપાલકુંડલાને જીવિતદાન-મૃત્યુના મુખમાંથી બચેલી માલતી તથા પ્રિયાના વિરહથી વ્યાકુળ બનેલા માધવના હૃદયની વિચિત્ર દશા!

પ્રવેશ ૩—માલતીની માતા ભદ્રાની ભુરિવસુને પુત્રીના હિત માટે પ્રાર્થના કાપાલિકના હાથમાંથી માધવે છોડાવેલી માલતીને લઈ કામંદકીનું આવવું—વૃદ્ધ નંદનની સાથે પોતાનું પાણિગ્રહણ થવાના સમાચાર સાંભળી માલતીનું આક્રંદ.

પ્રવેશ ૪—માલતીનું નંદનની સાથે પાણીગ્રહણ થતાં પહેલાં માધવનો મેળાપ કરાવી નંદનની યોજનાને નિષ્ફળ કરવાનો કામંદકીનો સંકેત-કલહંસક અને મંદારિકાની દૃઢતા.

પ્રવેશ ૫—નગરદેવીના મંદિરમાં સંકેત પ્રમાણે ગુપ્ત રીતે સંતાયેલા માધવ-મકરંદનું આગમન—માધવને પરણવાની દૃઢ પ્રતિજ્ઞા વાળી માલતીનું મરવા તૈયાર થવું—માલતીના હૃદયનો શુદ્ધ પ્રેમ જાણી માધવનું પ્રકટ થવું—બંનેનાં ગાંધર્વ લગ્ન—માલતીને બદલે મકરંદે સ્ત્રીનાં લુગડાં પહેરી નંદનની સાથે પરણવા જવું.

પ્રવેશ ૬—નંદનના ઘરમાં માલતીરૂપે મકરંદ નવી વહુના રિસામણાં—રીસાયલાં ભાભીને મનાવવા મદયન્તિકાનું આવવું—માલતીને બદલે મકરંદને જોતાં પ્રેમવશ થઈ ત્યાંથી ચાલી નીકળવું.

પ્રવેશ ૭—મદયન્તિકા તથા કલહંસકના લગ્ન સંબંધીના કોલકરાર—મકરંદ તથા મદયન્તિકાનો મેળાપ થતાં કરારનો અંત—મદયન્તિકાનું હરણ કરી નાશી જનાર મકરંદને પકડવા માટે સિપાઇઓનું તુટી પડવું—મદયન્તિકાને કલહંસક સાથે આશ્રમમાં મોકલી પોતે યુદ્ધમાં ઝંપલાવવું.

પ્રવેશ ૮—માધવના નિવાસસ્થાનમાં માલતી પતિપત્ની તથા સખીઓની માર્મિક ગોષ્ટી—મકરંદના યુદ્ધમાં ચઢયાના સમાચાર કલહંસકદ્વારા સાંભળી માધવનું મકરંદની વ્હારે જવું—ગુરૂ અઘોરઘંટના વધનું વેર લેવા માટે પાછળ પડેલી કપાલકુંડલાનું એકાએક આવી માલતીને આકાશમાર્ગે ઉપાડી જવું નિરપરાધી જીવોનું રક્ષણ કરવાવાળી સિદ્ધેશ્વરી સૌદામીનીનું એકદમ પ્રગટ થઈ માલતીને નીચે ઉતારવું તથા કપાલકુંડલાને ઉપર અંતરિક્ષમાં ભ્રમણ કરાવવું.

ટેબ્લો.

અંક ૩ જો.

પ્રવેશ ૧.–માધવ તથા મકરંદને યુદ્ધમાંથી પાછા ફરવાની રાહ જોતા કલહંસકને માલતીને શોધવા નીકળેલી સખીઓનો મેળાપ–માધવ-મકરંદનું આગમન થતાં માલતીના ખેદજનક સમાચાર સાંભળી બંનેનું પર્વત ઉપર જવું.

પ્રવેશ ૨– શ્રી પર્વતની તળેટીમાં વનદેવી તથા ભાગ્યદેવીની શક્તિનો માધવ ઉપર પ્રયોગ-માલતીને શોધવા જતાં માધવનું પાષાણમય બની જવું–મીત્રની વીપરીત દશા જોઈ મકરંદનું પર્વત ઉપરથી નીચે નદીમાં પડી આત્મઘાત કરવા તૈયાર થવું–નદીના જળમાંથી સૌદામીનીનું પ્રાગટ્ય-મકરંદનો અલૌકીક રીતે બચાવ.

પ્રવેશ ૩–રાજાના દિવાનખાનામાં નાસીપાસ થએલા નંદનનાં રોદણાં–લગ્નમાં વિઘ્ન આવવાથી ચિંત્તાગ્રસ્ત થયેલા માલતીના પીતા ભૂરિવસુનું સાંત્વન–સૌદામિનીદ્વારા ભૂરિવસુ તથા દેવરાતે પૂર્વે કરેલી પ્રીતીજ્ઞાનું સ્મરણ—માલતી—માધવનાં લગ્ન માટે ભૂરિવસુ તથા રાજાનો અનુમતિપત્ર.

પ્રવેશ ૪—આશ્રમસ્થાનમાં મકરંદ તથા માધવની ચિંતા કરતાં મદયંતિકા તથા માલતીની સખીઓ વગેરેનો પ્રાણત્યાગ કરવાનો નિશ્ચય થતાં મકરંદનું આવી પહોંચવું–માધવના પાષાણમય બની ગયાના સમાચાર નિવેદન થતાં કામંદકીની સલાહથી સર્વનુ. શ્રીપર્વત તરફ પ્રયાણ.

પ્રવેશ ૫—શ્રીપર્વતની ગુફા આગળ પાષાણમય થઈ ગયેલા માધવ પાસે સ્વજનમંડળનું આગમન–માધવની સાથે મકરંદનું

પણ પાષાણમય બની જવું—મદયન્તિકાનો વિલાપ—પ્રેમને માટે પ્રાણની આહુતી આપવાના નિશ્ચયથી સર્વનું શીખરપર ચઢવું—સૌદામિનીની સિદ્ધના ચમત્કારવડે કરીને માલતીનો મેળાપ તથા માધવ મકરંદનું મુળસ્વરૂપને પામવું-દંપતીઓનો હસ્તમેળાપ આનંદોત્સવ—પૂર્ણાહુતિ,

॥ ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

સમાપ્ત.

શ્રી ગણેશાય નમઃ

માલતી-માધવ

નાટકનાં ગાયનો.

મંગળાચરણ.

(૧)

સુત્રધાર—બાળાઓ-શ્રી હરિ શ્રી બ્રિજબિહારિ
મંગળ લલિત લીલા વિસ્તારી— શ્રી.
નંદન નંદ આનંદ કંદ
કેશવ માધવ મુકંદ મોરારી— શ્રી.
પૂરણ પરિબ્રહ્મ રૂપ—
અચળ અખંડાનંદ સ્વરૂપ— શ્રી.
ચરિત્ર પવિત્ર અતિ અનૂપ
શ્રીધર ભુધર ગોવિંદ ગિરધારી— શ્રી.

(૨)

બાળાઓ—પ્રેમના જુદા જુદા છે પ્રકાર
પ્રેમમાં વસી રહી પ્રભુતા સાર— પ્રેમના.
એક પ્રેમ સાચો શ્રી હરિ પ્રતિનો છે
માત તાત ભ્રાત મિત્ર સતી પતિનો છે

સાચો કહેવાય એજ પ્રેમ
ધરમ શુભ નેમ
જેથી તરી જવાય આ સંસાર—પ્રેમના૦

(૩)

સખીઓ—ગજગામિની (૨)
ગજે ચઢીને આવે
ગજગામિની ગજે ચીઢી આવે
મંદ સુહાસિની શાણી સ્વાભાવે
ભલા ભલા ભૂપોનાં ભાન ભુલાવે (૩) રે
ગજે ચઢીને૦
યૌવનમદે ભરી મદ ઘેલી
પૂજન કરવાને અલબેલી
મેળવવા ઉત્તમ વર-જે મન ભાવે (૩) રે
ગજે ચઢીને૦

(૪)

સખીઓ—ચાલ ચાલ ઓ અલબેલી
વળી વળી પાછું જુવે શું પ્રેમઘેલી
તારા ઉરમાં આનંદની હેલી
સાહેલી તારા ઉરમાં આનંદની હેલી
મળ્યાં હવે ભેગાં ચંપો ને ચંપેલી—ચાલ૦
માલતિ—મારા પગના ઝાંઝરની ખીલી
વારે વારે પડતી ઢીલી

સખીઓ—ખીલી જેવી ઢીલી એવી તું એ છે હઠીલી
હવે ચાલ
માલતી—આવીએ છીએ— ચાલ૦

(૫)

માધવ—લ્યો સુંદરી સુમનની માળા
જઈ કહેજો પ્રણામ હમારા
લવંગિકા—માળા નહિ પણ વરમાળા
સુંદિર વર એ શરમાળા
માધવ—મુખદર્શનથી મન ચોરી (૨)
ચીત હરી ગઈ બાલ ચકોરી
લવંગિકા—તમે કિશોર એ નવલ કીશોરી
મટકે મોહ્યા મટકાળા—લ્યો. સુંદરી૦

(૬)

સાધુડીઓ—પ્રભુને ભજે તે જન શાણારે
બીજા જન જાણ્યા જગમાં કહેવાતા જડ પહાણા
પિંડ માંહી જેવું તેવું બ્રહ્માંડે ભાળેરે
ધર્મ પોતાનો સદા સમજીને પાળેરે
જે ટાળે માયાના તાણાવાણારે— બીજા૦

(૭)

સર્વે—હે નશીબતણી ગતિ ન્યારી
મનુષ્ય ત્યાં શું કરશે શું કરશે.

કરમે લખીયું તે નહિ ટળશે
જે જેનું તે તેને મળશે—છે નસીબ૦

કામંદકિ—પ્રીતિ વિના તન લગ્ન, તે જાણો અગન સમાન
ભીતિ વિના મન લગન તે કરે સદા કલ્યાન

સર્વે—માધવ ને રતિ માલતી મળશે
સરિતા જઈ સાગરમાં ભળશે— છે નસીબ૦

(૮)

કલહંસક તથા મંદારિકા—કરો ક્રોડ ઉપાય (૨)
પણ જાતિ સ્વભાવ ન જાય
કપુર અને કસ્તુરી કેરા ઢગલા માંહી દટાય
તો પણ દુર્ગંધી ડુંગળીની ગંધ સુગંધ ન
થાય-થાય-કરો૦
કાગ પડ્યો સોનાને પીંજર
વિધવિધ મેવા ખાય
તો પણ જાતિસ્વભાવે મૂરખ નર્ક જોઈ
લલચાય ત્હાય-કરો૦

(૯)

સખીઓ—રૂડી શોભા અપાર (૨)
બેની જુઓ શી ઋતુરાજની
વસંતલીલા વિહારી વ્રજરાજની- રૂડી૦
રસઘેલી રતિ રાધિકા રસભોગી રસરાજ
પ્રેમે રતિરસ રેલતાં મદનરાજ મહારાજ

જોતી જોતી ઉભી વૃજકુંજરે
વાટ સુંદિર શ્યામની
રોતી રોતી રસીકા અલિ ગુંજરે
કામણગારી કામિની
નયન થાક્યાં નિહાળી પંથ દૂર-દૂર
તોય નાવ્યા મહારાજ (૨)— બેની૦
માધવને મળવા તણી રહી ન આશા ઉર
એવે વાગી સૂરભરી મનહર મુરલી મધુર-રૂડી૦

(૧૦)

સખીઓ—કહે સખી અબોલ રહી શા સારૂ (૨)
સુખ મનોભાવ જણાવે તારૂં— કહે૦
ચુક નથી જરી ચતુરતણી પણ
ચતુરા-એ ચુક તારી (૨)
કામ કમાન ચઢાવી
કામણ કીધું કામણગારી
મન ધ્યાન ધરે તું શાનું
નહીં રહે હવે રાખ્યું છાનું

માલતી—વારૂ વારૂ

સખીઓ-વારૂ વારૂ કહી વાત ઉડાવે
નથી અજાણ્યું અમારૂં— કહે૦

(૧૧)

સખીઓ—રંગીલી રંગ રેલે રંગીલાની સંગે
રસીલી ખેલ ખેલે ખેલાવે ઉમંગે-રંગીલી૦
છુટી છુટી નીવીતણી ગાંઠ જે બાંધેલી
જો વછુટી હાથતણી જોડ થઈ ઢીલી
મચાવ્યો-મહાજંગ શો અનંગે—(૩) રંગીલી૦
રક્ત પ્રવાલસમ હોઠ કેવા હાલે
ચુંબન આલિંગને રોમાંચ થયાં ગાલે
નેત્ર અર્ધાં મીચેલાં
મુગ્ધ ભાવે ભરેલાં
ભીની સ્વેદે જણાય સર્વ અંગે
એ ભીની ભીની સ્વેદે જણાય સર્વ અંગે-રંગીલી.

(૧૨)

મંદારિકા—જુઓ આ વર સુંદિર કેવોરે
જાણે વનના વાનર જેવોરે
રૂપ વરનું છે કેવું રૂપાળુંરે
હાથ કાળા ને મોઢું કાળુંરે
કલહંસક—માથે ધોળા છે કેશ લગાડીને મેશ
આ વેશ ભજાવ્યો કેવોરે
નંદન— નવી વહુને તે જોયા જેવોરે,

(૧૩)

નવી— નાનકડી નાજુક નાર

હું બહુ નાનકડી–બહુ નાનકડી–બહુ નાનકડી

મારા લાલાની છું લાડકડી (૨) હું લાડકડી (૩)

આંખ તણે મટકે પટકું છું લાલને

મંદારિકા—નાની શું સમજે વ્હાલાના વ્હાલને

નવી—હું તો બધુએ સમજુ છું

મંદારિકા—જાણી ભોળો ભરથાર તું–બહુ માથે ચઢી (૩)

નાનકડી૦

(૧૪)

સૌદામિની–સિદ્ધિનું સાધન ધન સઘળું જાણો પરઉપકાર

પાપે પેટ ભરે તે જીવના જીવતરને ધીક્કાર

કુપાલકુંડલા–સિદ્ધિનું સાધન ધન સઘળું નિજ સ્વારથ મોઝાર

જે સ્વારથ નવ સાધે તેના જીવતરને ધીક્કાર.

સૌદામિની–ચંદ્ર, સુરજ, નભમંડળ તારા, પવન પહાડ વળી સમુદર ખારા

વૃક્ષો પણ ફળ આપી જન પર કરતાં પરઉપકાર–પાપે૦

કુપાલકુંડલા–સૌ સ્વારથ પોતાનો સાધે, એમાં પાપ જરા નવ વાધે

પ્રપંચવિણ માનવ કેરા, નવ પડે ક્યાંઈ પોબાર—

જે સ્વારથ૦

સૌદામિની–વરસી મેઘ કરે જળધારા, ધરતી ધાન પકાવે સાર

પુન્યવાન જન પ્રાણ જતાં પણ કરતાં પરઉપકાર–પાપે૦

(૧૫)

સખીઓ—સખી સૌ ચાલો રે
ફુલડાંથી ભરીએ ફુલ છાબ
મધુર મધુર શો મોગરો મ્હેકે
માલતી વાસ સુવાસ શી ફેંકે
વાસ પરસ્પર બ્હેકે— સખી૦
કલિ ઉપર અલિ જો ભમે લેવા પુષ્પપરાગ
પણ પવને પરવશ કલિ અલિ ન પામે લાગ
ફુલે રૂડી ફુલ છાબ ભરીશું
માળ બનાવીશું કંઠે ધરીશું
ફુલનાં મૂલ કરીશું— સખી૦

(૧૬)

સખીઓ-હાંરે ખીલી ખીલી રૂડી ફુલવાડી
ફુલે ભરપુર છે (૩)
માલતી—મન મારૂં મોહનને મળવા આતુર છે
સખીઓ-કુમારી તારૂં કેવું અજબ પ્રેમનુર છે— હાંરે૦
મકરંદ—ચીત હરનારી ચતુરા ચતુર છે
માધવ—મધુરીની વાણી અહો કેવી મધુર છે
સખીઓ— .... હાંરે૦

(૧૭)

માલતી—કહો મારા નયન સલુણા શ્યામ
તમને શું કહીને બોલાવું (૨)
અનુપમ છો ઉપમા શી આપું
દેવ હૃદયમંદિરમાં સ્થાપું
અંતરના આરામ— તમને૦

[૧૮]

માધવ—બતાવો કોઈ પ્રેમતણી પ્રતિમા
મનોહારી રમણી રસીલી રમા— બતાવો૦
પ્રેમે ભીની જે પ્રીતિ ઉરપુરી
મુગ્ધાક્ષિ કેરી વાણી મધુરી
પ્રાણેશ્વરી પ્રિયતમા.... બતાવો૦
કરી પરીમોતન કેરી માળા
કંઠે ધરી વ્હાલી બકુલ માળા
પ્રાણેશ્વરી પ્રિયતમા— બતાવો૦

[૧૯]

માલતી—હવે ક્યાં જાઉં જીવણ મારા
માધવ—વાહ બોલ મધુરા શા તારા
માલતી—ચિત્ત રહે ભમતું (૨)
જવું નથી ગમતું (૨)
રહી સેવીશ ચરણ સદા પ્યારા—

માધવ—કાલ મુખ કાપાલિક હાથે
મરતાં આજ ઉગારી
માલતી—જુવતિના જીવન મનમોહન (૨)
મુજને કરો તમારી
તમે છોજી નયન તણા તારા— હવે૦

[૨૦]

ભદ્રા—દીકરી પણ દુઃખનું ઉંડું મૂળરે
દુનિયામાં દીઠું— દીકરી૦
સાલે માબાપને,—એ શુળરે (૩) દુનિઆમાં૦
પુત્ર તણી માતા બહુ સુભાગ્યવતી ગણાય
તમ જનેતા પુત્રીની આતે દુરભાગી જણાય
લોકો ઉચરે છે-એ શું ભુલ (૩) રે— દુ૦
હજો ભલે માબાપને કુંવર કુંવારા અનેક
પણ કોઇને ત્યાં નવ હશો કુંવરી કુંવારી એક
બેટા બેટીનું-જુદું મુલ (૩) રે— દુનિઆમાં૦

[૨૧]

ભદ્રા— આવું દુહિતાનું આહત કેમ થાય
દોહી ગાય દૂધ શ્વાનને શું પવાય— આવું૦
પાળી પોષીને ઉછેરી લાડકોડથી
થાશે દુઃખી બહુ દીકરી કજોડથી
સુરિવસુ-માટે શું બોલ મારો જાય (૨)
ભદ્રા— દીવો લઇ શું કુવામાં પડાય (૨)
કાગડાની કોટે માણેક ના બંધાય— આવું૦

(૨૨)

માલતી—સૌને સૌ સૌની પડી
કોણ પીડ પરાઇ જાણે
સગું વહાલું સ્વારથનું સર્વે
પોત પોતાનું તાણે—
દીકરીની ગણુના ફુટયા ઘટની ઠીકરી પ્રમાણે
દીકરા ઘરનું રાજ્ય કરે ભલે દીકરી જાય મશાણે—સૌને૦

(૨૩)

માલતી—સખી હવે શું થાશે શું થાશે
જીવું હું તો નાથ માધવની આશે—સખી૦
તજી મર્યાદ પિતા માતાની ઉત્તર કેમ અપાશે
વાતો સઘળી મુજ અંતરની અંતરમાંહી સમાશે.
લવંગિકા—ભાગ્યવતી તુજ ભાગ્યમહિ જે લખ્યું હશે તે થાશે
માલતી—પરવશ દીકરી ગાય ગરીબડી ભાગ્ય દોરે ત્યાં જાશે—સ૦

(૨૪)

માધવ—વિધિને વશ આખું જગત આ જણાય (૨)
ખાળ્યું ખળે ન કોથી થવાનું તે થાય—વિધિ૦
પૂર્વ સંબંધે પલક એકનો પંખી મેળો ભરાય
ભાગ્યબળે થઇ ભેગાં સર્વે ઉડીઉડી આવે જાય —વિધિ

(૨૫)

મંદારિકા—સાચા ક્યાંઇ ન પાછા પડશે
જુઠા જન—જખ મારશે (૩)   સાચા૦
જુઠાણું જુઠાને નડશે
અંતે જુઠો હારશે—   જખ૦
કલહંસક—વિપરીત ચાલ જગતમાં ચાલે
પાપી અધર્મી સુખમાં મ્હાલે
મંદારિકા—ધર્મીને પ્હેલું દુઃખ સાલે
પણ પુઠળ—એ તારશે (૩)
સોનાને સઘળા કોઇ તાવે
કરી કસોટી ખુબ તપાવે
દુર્જન વિણુ કીંમત સજ્જનની જગમાં કોણ
વધારશે—જખ૦

(૨૬)

માધવ—મરણ પણ મોંઘુ થયું મોંઘું મારે આજ
હું પારે આવી માંગું મા રાખો મારી લાજ—મ૦
લવંગિકા-ડાહી દુઃખથી શીદ કંટાળે વ્યર્થ વિચારકરી જીવબાળે
ઓ શાણી થવાનું તે થાય મોત વિના ન મરાય
માલતી—શે જીવાય ! શે જીવાય ! શે જીવાય—મરણ૦

લવંગિકા–તન મન કે ધનના દુઃખે કંઈ જણુ મરવા ચ્હાય
માગ્યા મોત મળે નહીં મોત વિના ન મરાય–
હું પારે૦

(૨૭)

નંદન—અરે ગોરી ઘુંઘટપટ ખોલો (૨)
જરા મુખડું હસાવી કાંઈ બોલો— અરે૦

મકરંદ—લે....લે....લે

નંદન—નવી તારો માર પણ લાગે મધુરો

મકરંદ—પાસે આવ પાપી હું કરૂં તને પુરો
લે....લે....લે

(૨૮)

મદયંતિકા—હવે એ થઈ મારી ભોજાઈ લાડવાઈ
ભોજાઈ લાડવાઈ
થાય મારો ભાઈ એના બાપનો જમાઈ

લવંગિકા—જોયા જોયા તારા ભાઈ
કાઢી મજાની ભવાઈ

મદયંતીકા–બની નંણુદી હું નાની કરૂં એથી સવાઈ
ભાભી? ઓ ભાભી? ભાભી?—હવે૦

(૨૯)

મદયંતિકા—ભાભી મારા ડાહ્યાં ડમરાં
શા માટે રીસાઓ–તમે શા માટે રીસાઓ

મકરંદ—ઓ નાની નણુદી આવો,

મદયંતિકા—આ કોણ ?
મકરંદ—તારો પ્રાણ.
હવે શા માટે શરમાઓ (૨)–ઓ નાની૦

(૩૦)

મંદારિકા—ડાહ્યા ડાહ્યા દુનિયાના ડાહ્યા લોક
દોઢડાહ્યા પાણી પીને ઘર પુછે
કલહંસક—પાણી પીને ઘર પુછે
વળી હાથ દે છે મુંછે— ડાહ્યા૦
હેતે પોતે નવ રીઝે
હિતનું કહેતામાં ખીઝે

[૩૧]

મંદારિકા—હાંહાંરે મને ઠગી ઠગી મને ઠગી
ઠગારે મને ઠગી જાણીને ભોળી નાર
કલહંસક-ખોટા બોલી શાને ખુવે છે ભાર
મંદારિકા-આ છે ખોટો કરાર
કલહંસક-ખોટો ખોટો ?
મંદારિકા-હા ખોટો........મને ઠગી
મકરંદ—અંતર પ્રેમ વિના બધા નિષ્ફળ કોલકરાર
એ વીણ કો દંપતી તણો નવ સુધરે સંસાર–
આ છે ખોટો કરાર.

[૩૨]

લવંગિકા—સજની સાચું સુખ ક્યાં છે સંસારમાં!
માલતી—સુખ પ્રેમદાનું પ્રિતમના પ્યારમાં
લવંગિકા-ખાવા પકવાન રૂડા વસવા આવાસ જો
વ્હાલાના વ્હાલ વિના વ્હાલી ઉદાસ જો
ગાળે દિનરેન એ વિચારમાં
માલતી—સુખ પ્રેમદાનું પ્રિતમના પ્યારમાં— સજની૦
લવંગિકા-ભાગ્યવતિ બહુ ભોગવે મનમાન્યા સુખભોગ
માલતી—તૃપ્તિ તેથી ના વળે વિણુ સુખકર સંયોગ-સજની૦

[૩૩]

લવંગિકા-સાખી-અલી કોયલડી ટહુકા કરજે (૨)
ટહુકી માધવનું મન હરજે (૨)
છાની છાની વાતો કરજે
ગુણિયલના ગુણુ ગાજે ઝરજે
રીત કુલવતિની આચરજે
મનમાં બહુ મગન થઇ ફરજે

[૩૪]

માધવ—બોલો બોલો બોલો મીઠી કંઇ
બોલ મીઠા મીઠા આજ સુણાવો
બોલ મીઠા મીઠા આજ સુણાવો
શાણી હવે શીદને તરસાવો— બોલો૦
લઇએ અનુપમ સુખનો લ્હાવો
અંતર પ્રેમની જ્યોતી જગાવો— બોલો૦

છેક નમેરાં આમ શું થાઓ
પ્રેમ સુધારસ પીઓ ને પાઓ— મોહો૦

[૩૫]

માલતી—સખી કેમ જાવા દઉં
કેમ જાવા દઉં ફુલમાળા એ ફુલમાળા
વાલમ બહુ લાગે વ્હાલા (૨)
માધવ—વાહ બોલ કેવા કાલા
લવંગિકા-ત્યારે આ શું ઢોંગ ઢાલા
માલતી—નવ થાવા દઉં દુર થાવા દઉં ફુલમાળા
એ ફુલમાળા—વાલમ બહુ લાગે વ્હાલા (૨)

(૩૬)

માલતી—માળા જપું છું તમ નામની રંગીલા છેલા
દાસી તમારી બે બદામની આવો અલબેલા
મોહનજી છો મદઘેલા
પુજુ હું તમને વ્હેલા
સેવા કરૂં હું સુંદિર શ્યામની રંગીલા છેલા—માળા

[૩૭]

માધવ—ભાગ્યની અકળ કળા ન કળાય
દશાના રંગ નવા બદલાય— ભાગ્ય૦
ભાગ્યહીનને ભોજન મળતાં
વમન કરાવે ગળતાં ગળતાં
અભાગીઆને અમૃત પાતાં
વિષ તુલ્ય થઇ જાય— દશાના૦

[૩૮]

વનદેવીઓ–કરે શીદ વ્યર્થ અરે પોકાર
અમારી સત્તા અપરંપાર
કો જીવ આશ્રય કરી અમારો
નહીં ભુખે મરનાર
ફળ ફુલ પાન વડે પોષીને (૨)
જીવાડીએ જીવસાર– **અમારી.**

ભાગ્યદેવી–મુજ કૃપાવીણ ભુખ્યા જીવને
નહીં ભોજન મળનાર
ખાધેલાં અન્ન જળ ઓકાવી (૨)
કઢાવું પાછાં બહાર
શ્રેષ્ટ સૌથી મારો અધીકાર

વનદેવીઓ–નવીન વસ્તુ નીપજાવી કરીએ
નિત નિત પરઉપકાર
ધનસંપત મેળવતા જન સૌ (૨)
કરી વણુજ વ્યાપાર– **અમારી.**

ભાગ્યદેવી–મારી યારી વિણ વ્યાપારીના
વ્યર્થ વણુજ વ્યાપાર–
નિર્ધનને ધનવાન બનાવું (૨)
ઘેર બેઠાં નિરાધાર– **શ્રેષ્ટ.**

[૩૯]

માધવ–વિયોગનું દુ:ખ મહા વિધિ ક્યાંથી જાણે
દુષ્ટ એ વિધિને જગત વ્યર્થ છો વખાણે –વિ.
કીધા પ્રયત્ન કોટી કામ એક ના આવ્યો
આ શો તમાશો અજબ ગજબ તેં બતાવ્યો
પોતે ઉમંગે સુખ પ્રીયાની સંગ માણે–વિ.

[૪૦]

સૌદામિની–અમે તમે જુદાં થતાં નથી
સૌ જણ્યાં માયા જનેતાનાં (૨)
કોણ પોતાનું કોણ પરાયું
સૌ બાળક એક પિતાનાં અમે.
સૌમાં આત્મારામ વસે છે
એ વિણ ઠામ ન એક દિસે છે
મારૂં તારૂં એ ભેદ નકામો
સૌ જણ્યા માયા જનેતાના
સૌ બાળક એક પિતાનાં અમે.
વિશ્વ કુટુંબ પરિવાર અમારે
વિશ્વ જીવન આધાર અમારે
અમે જગતનાં જગત અમારૂં
સૌ જણ્યા માયા જનેતાનાં
સૌ બાળક એક પિતાનાં અમે.

[૪૧]

મદયન્તિકા–હું નિરભાગી છું નિરભાગી
બહુ ભાગ્ય કઠિન છે મારૂં

મન નહીં સંસારી નહીં ત્યાગી
હું તો નાથનું નામ ઉચ્ચારૂં
સર્વે—નાથ નિરંજન રૂપ કહાવે
સતી ભક્તિ પતિની કરે ભાવે
વિપત તાપથી પ્રતાપ પ્રગટશે
શાણી થશે શુભ ત્હારૂં
મદયન્તિકા—હું તો નાથનું નામ ઉચ્ચારૂં. હું નિરભાગી.

(૪૨)

સર્વે—કોને ખબર છે કાલની
કહો ભાઇ કોને ખબર છે કાલની
કરો વાતો આકાશને પાતાલની
ચંચળ છે સુખદુઃખ સંસારે પલકપલકમાં ચળતાંજી
મોભે પડીયાં નેવતણાં જળ ઢાળ જોઇને ઢળતાં
તોએ કરતાં રતીમાં ભુલ વાલની કહો૦

(૪૩)

સર્વે-પ્રેમ એજ પ્રેમીનું કારણ
પ્રેમ રસાયણ પ્રેમીનું
પ્રેમ એજ પ્રેમીનું તારણ
વ્યર્થ જીવન છે વ્હેમીનું
ઉત્તમ પ્રેમ જગત્ ઉદ્ધારણ
મલિન વાસનાનું છે મારણ
પાપ ઓઘનું પ્રેમ નિવારણ
સરે કાર્ય શુભ નેમીનું— પ્રેમ.

(૪૪)

સર્વે— પ્રેમીને વિયોગે શું સુખ રૂપ છે
પ્રાણુની આહુતી એ પ્રેમનું સ્વરૂપ છે
મદયન્તિકા—માતંગો પ્રેમ માટે કીચડમાં કળે છે
પંતગો પ્રાણુ આપી દિપકમાં બળે છે
સર્વે— પ્રેમતણાં ભિન્ન ભિન્ન રૂપ અનુપ છે—પ્રાણુની.
કામંદિકા—ડુબકી મરી જળ મહીં પહોંચે જઇ પાતાલ
પ્રેમ મોતિ એમ સાંપડે માથા સાટે માલ
મદયતિકા—જે પ્રેમીજનનાં ઉર પ્રેમે ભરપુર છે
નામ અમર તેના મુલક (માં) મશહુર છે
સર્વે— પ્રેમ તણાં ભિન્ન ભિન્ન રૂપ અનુપ છે—પ્રાણુની.

(૪૫)

સર્વે— આનંદ મંગલ વર્ત્યો આજે
સત્ય પ્રેમનો સાર લહ્યો
દંપતિમિત્રનો થયો સમાગમ
વિધિતણો શ્રમ સફળ થયો
કલેશ કુસુંપ જજો ટળી સૌના
જન સમાજમાં સંપ હજો
માગ્યા મેહ વરસજો સઘળે
સૌ જીવનું કલ્યાણુ થજો. આનંદ.

॥ ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

જાહેર ખબર.

અમારી કંપનીનાં નીચલાં નાટકોનાં ગાયનોની ચોપડીઓ જ્યાં અમારો મુકામ હશે ત્યાંથી નીચલી કીંમતે રોકડેથી અથવા વેલ્યુપેબલ પાર્સલથી મંગાવ્યાથી મળશે.

ચોપડીનું નામ.				કીંમત.
માયા મોહિની	....	....	....	૦—૩—૦
સાગર–સરીતા	....	....	....	૦—૩—૦
મુદ્રાપ્રતાપ....	....	....	....	૦—૩—૦
પિતૃભક્ત પ્રભાકર		....	....	૦—૩—૦
અનંગપદ્મા....	....	....	....	૦—૩—૦
સ્નેહ–સુધા....	....	....	....	૦—૩—૦
અમરકુમાર....	....	....	....	૦—૩—૦
શુકદેવજી....	....	....	....	૦—૩—૦